

УДК 347.963(477)

В. В. МОЛОДИК,кандидат юридичних наук,
начальник відділу Науково-дослідного інституту,
Національна академія прокуратури України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПРОКУРАТУРИ Й ОРГАНІВ РОЗСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНІ. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНИЙ СТАН

З позиції філософії права і з погляду практичних потреб організації прокурорського нагляду досліджено сучасний стан та еволюцію діяльності прокурора на досудових стадіях кримінального провадження, узагальнено найважливіші віхи історичного розвитку прокурорського нагляду за додержанням законів під час проведення дізнання та досудового розслідування. Підкреслено, що важливою складовою незалежності прокуратури під час здійснення наглядової діяльності є наявність відповідного механізму її взаємодії з посадовими особами державних органів, які здійснюють кримінальне переслідування.

Ключові слова: прокурорський нагляд, правовий статус, верховенство права, кримінальне судочинство, історичний розвиток, координація, орган досудового розслідування, механізм взаємодії.

Гармонізація законодавства на шляху до європейської інтеграції України обумовлює необхідність кардинальних змін у системі кримінального судочинства і запровадження принципово нових підходів до регулювання кримінально-процесуальних відносин між правоохоронними органами, що здійснюють кримінальне переслідування. Закріплений у ст. 8 Конституції України принцип верховенства права є визначальним для переходу до нової моделі кримінального процесу із чіткою регламентацією діяльності прокуратури, суду та органів досудового слідства. Генеральний прокурор України Віктор Пшонка під час зустрічі з Генеральним секретарем Міжнародної асоціації прокурорів заявив, що українська прокуратура готова до реформ. За словами В. Пшонки, «органи прокуратури України готові підтримати всі зміни, які будуть спрямовані на зміцнення законності в країні, гуманізацію кримінальної юстиції, а також на підвищення ефективності роботи слідчих» [1].

Актуальність теми статті обумовлена необхідністю подолання концептуальної невизначеності з приводу місця й ролі прокуратури в державному механізмі, основних напрямків її розвитку, сутності й призначення прокурорського нагляду, що і досі залишається дискусійною проблемою.

Значення і роль прокурорського нагляду в кримінальному процесі досліджувалися в працях як дореволюційних, радянських, так і сучасних вітчизняних та зарубіжних учених-

процесуалістів: М. С. Алексєєва, С. А. Альперта, В. П. Божьєва, Ю. М. Грошевого, В. Г. Дасва, Ю. М. Дьоміна, П. С. Елькінд, В. С. Зеленецького, М. В. Косюти, О. М. Литвака, В. Т. Маляренка, В. М. Савицького, Г. П. Середи, М. С. Строговича, В. Я. Тація, І. Я. Фойницького, М. О. Чельцова-Бебутова та ін. Проте вважаємо, що проблеми взаємодії між прокурором, слідчим, керівником органу досудового розслідування в реаліях нового КПК і нова роль прокурора у кримінальному провадженні потребують їх додаткового висвітлення.

Незважаючи на значний інтерес наукової громадськості до обраної проблематики, велику кількість монографій та інших авторських творів, що належали перу відомих вчених, у науковій літературі не вироблено єдиного усталеного тлумачення поняття «взаємодія». Інтуїтивне розуміння сутності і змісту цього важливого процесу взаємовідносин прокурора з іншими учасниками кримінального провадження є слабким виправданням. До того ж не визначено не тільки чіткого механізму, а й організаційно-правових основ взаємодії прокурора й посадових осіб органів досудового розслідування у кримінальному провадженні і за новим КПК. Немає єдиної думки вчених-юристів і практиків органів прокуратури щодо процесуальної самостійності слідчих, ступеня їх незалежності у взаєминах із прокурором, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва.

Метою цієї статті є проведення історико-правового аналізу та дослідження витоків запровадження і розвитку правового регулювання прокурорського нагляду за діяльністю слідчих органів в Україні у контексті реформування сучасного вітчизняного кримінально-процесуального законодавства; висвітлення організаційно-правових основ взаємодії прокуратури й органів попереднього розслідування в Україні з огляду на необхідність визначення граничних меж та виключних умов втручання прокурора у процес досудового слідства на стадії досудового кримінального провадження з урахуванням українських культурно-історичних і правових традицій на основі наявних джерел права та архівних матеріалів, теоретико-правових положень та авторського самостійного дослідження.

Німецький філософ, один із найвидатніших мислителів другої половини ХХ ст., – Ганс-Георг Гадамер (1900–2002 р.), відомий передусім як засновник «філософської герменевтики», стверджував таке: «... Людина, яка вивчає історію, сама детермінується цим проживанням історії. Історію переписують повсякчас поновому, бо ми повсякчас детерміновані нашим тепер. Тут ідеться не лише про реконструкцію, не лише про те, щоб минуле стало для нас сучасним. Справжня загадка і проблема розуміння полягають у тому, що те, що було таким чином перетягнуте у тепер, уже стало для нас сучасним як щось, що хоче бути істиною. Те, що здавалось лише реконструкцією сенсу, який минув, сплавляється з тим, що безпосередньо промовляє до нас як істина. Самопізнання історичної свідомості має показувати цю актуальність минулого як діалектичну проблему. Пізнання історії ніколи не полягає виключно у її усвідомленні. Але водночас і розуміння не є лише реконструкцією якоїсь структури сенсу, свідомим тлумаченням несвідомого витвору. Розуміти один одного означає порозумітися у якійсь справі. Розуміти минуле це – аналогічно – чути його в тому, що воно нам хоче повідомити як істину. У герменевтиці примат запитання перед висловлюванням означає, що кожна проблема, яку ми розуміємо, є запитанням, яке ставимо ми. Сплавлення горизонту тепер з горизонтом минулого і є справою історичних гуманітарних наук. Але займаючись цією справою, гуманітарні науки роблять лише те, що робимо ми всі у своєму житті ...» [2].

Отже, усвідомлення об'єктивних історичних закономірностей становлення й розвитку української правової свідомості та культури є

запорукою європейської перспективи України. Історія прокуратури України як державного інституту нараховує більше семи сторіч і дає всі підстави вважати, що ще з часів Литовських статутів 1529, 1566 та 1588 рр., джерелами яких були звичаєве литовське, білоруське, українське право, коли ще продовжували діяти «Руська правда», польські судебники та кодекси інших держав, здобутки західноєвропейських країн у сфері організації діяльності органів прокуратури в різних формах запозичувались і на українських землях, які входили як до складу Російської імперії, так і до складу Речі Посполитої. Великою мірою це було зумовлено функціонуванням у багатьох українських містах магдебурзького права. Судовий процес указанного періоду пов'язується багатьма дослідниками з утвердженням нових процесуальних інститутів («умоцований», «прокуратор», «інстигатор», «делятор»). Водночас як справедливо зазначає В. В. Сухонос, виникнення прокуратури в більш-менш упорядкованому вигляді і законодавчому оформленні слід все ж віднести до періоду, коли Україна входила до складу Російської імперії. Витоки української державності можна шукати і в більш віддалених за часом подіях, але вести мову про вплив державно-правових інститутів минулого на прототипи сьогодення можна тільки за умов відповідного рівня розвитку таких інститутів свого часу, наявності їх належного правового регулювання та зафіксованої в документах практики функціонування [3, с. 6].

Дійсно, судова реформа, проведена на підставі Судових статутів 1864 р., позбавила прокуратуру загального повсюдного нагляду, а до її компетенції були віднесені лише процесуальні функції. Проте слід зауважити, що одним з важливих тогочасних юридичних здобутків було налагодження взаємовідносин прокуратури з органами поліції, насамперед у процесі проведення дізнання у кримінальних справах [4, с. 158]. Втілення в життя прогресивних перетворень під час здійснення судової реформи, що знайшли, зокрема, відображення в «Основних положеннях про перетворення судової частини» (1862 р.), переконливо засвідчили, що успішна робота суду залежить не тільки від злагодженої роботи суддів і прокурорів, але й від якісного виконання обов'язків органами дізнання та слідства. Ухвалена 20 листопада 1864 р. редакція Статуту кримінального судочинства [5, ст. 485] вирішила питання про взаємодію сторін кримінального провадження з боку обвинувачення таким чином: «Поліцейські

чини, волосні та сільські начальники за упушення та безладдя під час провадження дізнань притягуються до відповідальності прокурором, під наглядом якого провадилося слідство. Залежно від важливості упушень прокурор або тільки застерігає невинних осіб, або пропонує їх дії на розгляд суду». Згідно зі ст. 486–488 Статуту кримінального судочинства суд міг або повідомити безпосередньому начальству винної особи про накладення на неї догани, або (у випадку «важливих зловживань») надавав прокурору право зробити подання начальству винного про притягнення його до «законної відповідальності». При цьому начальство могло не погодитися з пропозицією прокурора. У такому випадку незгода вирішувалася залежно від службового рангу чиновника або губернським правлінням, або першим департаментом Сенату.

Відповідно до приписів Статуту кримінального судочинства під час провадження дізнання поліцейські чини перебували у безпосередній залежності від прокурорів та їхніх товаришів [5, с. 95–103]:

– прокурори не проводили самі досудове слідство, але давали пропозиції судовим слідчим і постійно наглядали за його провадженням. Прокурори мали право брати участь під час провадження всіх слідчих дій (ст. 280);

– з усіх питань, які мали відношення до дослідження обставин злочину та збору доказів, судовий слідчий був зобов'язаний виконати законні вимоги прокурора та зробити відмітку в протоколі, які саме заходи запроваджено з метою їх виконання (ст. 283);

– при взятті обвинуваченого під варту судовий слідчий негайно повинен був повідомити особу прокурорського нагляду, яка мала право вимагати застосування більш м'якого заходу, «якщо обвинувачений не наволікав на себе достатньо підозри щодо скоєння ним злочину» (ст. 283);

– прокурор мав право запропонувати судовому слідчому затримати обвинуваченого, який перебуває на свободі або звільнений з-під варту (ст. 286);

– прокурор мав повне право вимагати від судового слідчого «доповнення досудового слідства по виконаним ним вказівкам», навіть у тому випадку, якщо судовий слідчий визнав слідство закінченим (ст. 286).

15 березня 1866 року були затверджені «Тимчасові правила, які відносяться до внутрішнього розпорядку в судових установах, створених у відповідності до Судового Статуту

20 листопада 1864 року». Згідно з пунктом 23 цих правил судові слідчі були зобов'язані надати прокуророві у певні строки такі відомості:

– через кожні чотири місяці іменні відомості по всіх справах, які знаходилися у його провадженні більше місяця, з зазначенням причин затримок та певних перепон у справі;

– кожного місяця відомості щодо незакінчених справ, по яких тримались арештанти.

«Наказ чинам прокурорського нагляду судових палат і окружних судів» [6, с. 276], виданий у 1896 році міністром юстиції та генерал-прокурором Н. В. Муравйовим, кодифікував раніше видані циркуляри та мав на меті ліквідацію протиріч в інструкціях різних судових палат, положення яких безпосередньо стосувалися питань організації прокурорського нагляду. Так, параграфом 27 вказаного Наказу на прокурора (особу прокурорського нагляду) було покладено такі обов'язки зі здійснення нагляду за попереднім слідством:

– особа прокурорського нагляду мала бути особисто присутньою під час провадження слідчих дій у найбільш важливих справах;

– особа прокурорського нагляду повинна була мати у будь-який час відомості щодо суті та стану важливих справ;

– періодично, не рідше одного разу на місяць, перевіряти всі слідчі провадження, щоб пересвідчитися в тому, що вони достатньо своєчасно, правильно та успішно розслідувані, при цьому: а) давати слідчому пропозиції, по можливості письмові, щодо дослідження обставин справи; б) приурочити таке вивчення у повітових дільницях, поза постійним місцем перебування прокурора, до часу проведення кожної сесії окружного суду та кожного наступного засідання з'їзду мирових суддів; в) докласти особливі старання щодо швидкого просування арештантських справ; г) провадити постійний нагляд за правильним та своєчасним виконанням судовим слідчим вимог ст. 292 Статуту кримінального судочинства [7, с. 416].

Якщо слідство у певній справі йшло більше року, то у відповідності до параграфа 28 згаданого Наказу товариші прокурорів окружних судів повинні були надати прокуророві відомості про такі справи, а прокурори судів ці відомості – прокурору судової палати [7, с. 417].

Проте керівництво дізнанням з боку прокуратури не вказує на те, що поліцейські чини і слідчі перебували у виключному підпорядкуванні прокуратури. Відповідно до роз'яснення Сенату ст. 278 Статуту кримінального судочинства лише вказувала на те, що «пропозиції

прокурорської влади щодо провадження дізнання та слідства так само обов'язкові для чинів поліції, як і приписи їх начальства» [6, с. 398].

З огляду на викладене не викликає сумніву своєчасність звернення до проблеми історичних витоків та особливостей наглядкової діяльності органів прокуратури та існуючих історико-наукових уявлень про взаємодію прокурора з органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове розслідування, щоби, відкинувши слабкі і сумнівні аргументи, синтезувати найбільш вагомні з них у струнку і несуперечливу систему доводів на підтримку необхідності подальшого розвитку та забезпечення реалізації наглядкової функції прокурора за додержанням законів під час проведення досудового розслідування. У першу чергу слід звернути увагу на ті положення нового КПК, які безпосередньо стосуються основ діяльності прокурора у кримінальному провадженні, а саме:

- здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ч. 2 ст. 40 КПК), що гарантує прокурору головну та визначальну роль, яку він відіграє у процесі розслідування, оскільки саме від його професійності та процесуальних рішень залежить результат кримінального провадження;

- запровадження безперервного нагляду, який розпочинається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань та закінчується у формі, передбаченій ч. 2 ст. 283 КПК;

- закріплення процесуальної самостійності та незалежності прокурора (ч. 1 ст. 40 КПК) на всіх стадіях кримінального судочинства, що забезпечує можливість своєчасного виявлення прокурором порушень закону з боку обох сторін кримінального провадження та вживання заходів для їх усунення, включаючи, зокрема, можливість усунення слідчого від подальшого ведення досудового слідства, якщо він допустив порушення закону під час здійснення досудового розслідування.

Прокурорський нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування враховує філософсько-правову спадщину дорадянських і радянських часів, а також багаторічний досвід організації спільної роботи слідчих прокуратури з органами дізнання і попереднього слідства та різноманітні форми взаємодії між ними, що дозволяє глибше зрозуміти

певні юрисдикційні та організаційні особливості сучасної правоохоронної системи України, акцентуючи увагу на організаційних і правових зусиллях, спрямованих на підвищення якості розслідування кримінальних правопорушень, дотримання розумних строків розслідування, а в цілому – підвищення рівня протидії злочинності у державі. Як свідчать наявні історичні паралелі, сьогодні, як і більше ста років тому, у правоохоронній системі мають місце низький рівень кваліфікації слідчих, порушення у процесі розслідування законних прав і інтересів учасників кримінального судочинства, недосконалість механізмів взаємодії прокурора з органами досудового розслідування. У проекті нового закону «Про прокуратуру» одним з головних засобів і формою взаємодії підрозділів і службових осіб органів прокуратури з органами досудового розслідування передбачено розширення координаційних повноважень прокурора, що слугуватиме посиленню протидії злочинності через вироблення узгоджених заходів, спрямованих на розкриття і розслідування кримінальних правопорушень. Водночас в основі побудови системи органів прокуратури залишається поєднання єдиноначальності і колегіальності, трирівневої вертикалі (Генеральна прокуратура, прокуратура області, міста, району) та чіткої предметної визначеності об'єму прокурорських повноважень на кожній стадії кримінального судочинства, імперативний порядок взаємовідносин усіх ланок прокуратури, процесуальна та службова дисципліна, гарантом яких виступає Генеральний прокурор України. У цих рамках і пропонується визначити основні напрями взаємодії прокуратури і органів досудового розслідування. На нашу думку, під основними засадами механізму такої взаємодії необхідно розуміти:

- спільне інформаційне забезпечення повноти та достовірності ведення єдиного обліку кримінальних правопорушень, відповідності даних Єдиному реєстру досудових розслідувань;

- організацію роботи міжвідомчих груп із розслідування кримінальних правопорушень, а також консультування, спільне планування, спільне проведення конкретних процесуальних дій і організаційних заходів із залученням сил і засобів взаємодіючих органів, підрозділів тощо;

- проведення спільних координаційних нарад, застосування специфічних комбінованих методів, які складаються на різних стадіях кримінального провадження з пропорційно визначених, відповідно до оперативної обстановки, методів переконання, примусу

(обов'язкових до виконання вказівок) й ініціативи (згоди на проведення окремих слідчих дій);

– спільний контроль прокурора і керівника органу досудового розслідування за виконанням координаційних заходів.

Таким чином, через дослідження організаційно-правових основ взаємодії прокуратури й органів досудового розслідування в історичній ретроспективі є можливість виявити сутнісні ознаки, розкрити змістовні характеристики такої взаємодії, ступінь її залежності від пев-

них історичних подій, соціально-правових, економічних і інших обставин. Крім того, потреба наукового осмислення генезису прокуратури, вироблених у теорії і на практиці форм і методів її взаємодії з органами досудового розслідування, а також специфіки організації прокурорського нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування, обумовлює необхідність подальшої оптимізації і підвищення ефективності діяльності прокуратури і слідчих органів як на сучасному етапі, так і на перспективу.

Список використаних джерел

1. Прокуратура готова до реформ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.novostimira.com.ua/novyny_61328.html. – Заголовок з екрана.
2. Гадамер Г. Г. Що є істина? Про вклад поезії в пошук істини. Гельдерлін та майбутнє. Поезія та пунктуація / Г. Г. Гадамер // Возняк Т. Тексти та переклади / Тарас Возняк. – Х. : Фоліо, 1998. – С. 363–427.
3. Сухонос В. В. Організація і діяльність прокуратури в Україні: історія і сучасність / В. В. Сухонос. – Суми : Університ. кн., 2004. – 348 с.
4. Тарасов И. Т. Лекции по полицейскому (административному) праву : в 2 т. – Т. 1 / И. Т. Тарасов. – М. : Університет. тип., 1908. – 251 с.
5. Устав уголовного судопроизводства // Судебные уставы 20 ноября 1864 года с разъяснением их по решениям кассационных департаментов Правительствующего Сената 1866, 1867, 1868 и 1869 гг. – СПб. : Тип. Ю. А. Бокрама, 1870. – С. 1–298.
6. Фойницкий И. Я. Курс уголовного судопроизводства : в 2 т. – Т. 1 / И. Я. Фойницкий. – СПб. : Фолио, 1996. – 552 с.
7. Судебные уставы с изложением материалов, на коих они основанные, изданные государственной канцелярией : в 3 ч. – Ч. 2. – СПб. : Тип. Второго отд-ния собств. Е. И. В. канцелярии, 1867. – 522 с.
8. Циркуляры Министерства юстиции, определяющие взаимоотношения администрации и лиц прокурорского надзора // Громов И. А. Судебно-административные права и обязанности лиц прокурорского надзора / И. А. Громов. – Витебск : Тип. П. А. Подемского, 1914. – С. 54–58.

Надійшла до редколегії 27.11.2013

МОЛОДЫК В. В. ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРОКУРАТУРЫ И ОРГАНОВ РАССЛЕДОВАНИЯ В УКРАИНЕ. ИСТОРИЧЕСКИЙ ОПЫТ И СОВРЕМЕННОЕ ПОЛОЖЕНИЕ

С позиций философии права и с точки зрения практических нужд организации прокурорского надзора исследованы современное состояние и эволюция деятельности прокурора на досудебных стадиях уголовного судопроизводства, обобщены самые важные исторического развития прокурорского надзора за соблюдением законов в ходе дознания и предварительного расследования. Подчеркнуто, что важной составляющей независимости прокуратуры при осуществлении надзорной деятельности является наличие соответствующего механизма её взаимодействия с должностными лицами государственных органов, которые осуществляют уголовное преследование.

Ключевые слова: прокурорский надзор, правовой статус, верховенство права, уголовное судопроизводство, историческое развитие, координация, орган досудебного расследования, механизм взаимодействия.

MOLODYK V. V. ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASES OF THE PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE AND INVESTIGATION BODIES INTERACTION IN UKRAINE. HISTORICAL EXPERIENCE AND CURRENT STATUS

The article is devoted to the research of the current status and the prosecutor's activities evolution at the pretrial stages of the criminal proceedings. The article touches upon the generalization of the historical development of the public prosecutor's supervision in securing observance of laws during the inquiry and preliminary investigation according to the philosophy of Law.

The article emphasizes that an important component of the prosecution independence in supervising is the presence of an appropriate mechanism of its interaction with public officials who carry out criminal prosecution.

The purpose of the article is to analyze the interaction between a prosecutor and investigator to reflect a new functional role of the prosecutor and the head of the criminal investigation according to a new Criminal Procedure Code of Ukraine.

The aim of the article is to give the opportunity to understand some features of modern law enforcement in Ukraine.

The author of the article proposes to determine the main directions of the prosecution and preliminary investigation cooperation and points out the essential features that show substantial characteristics of this interaction, the degree of dependence on certain historical events, social, legal, economic and other circumstances.

The key to the European perspective of Ukraine is in the objective historical formation awareness and development of Ukrainian cultural and legal consciousness in the process of criminal proceedings reforms.

Keywords: *public prosecutor's supervision, legal status, the rule of law, criminal proceedings, historical development, coordination, body of preliminary investigation, interaction mechanism.*

УДК 342.95

В. В. СЕРЕДА,

кандидат юридичних наук, доцент,

перший проректор з навчально-методичної та наукової роботи

Львівського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО СКЛАДУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ, ЗА ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ СПЕЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ

Розглянуто особливості юридичного складу адміністративних проступків, за які передбачено притягнення до відповідальності окремих спеціальних суб'єктів (військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів під час проходження зборів, а також осіб рядового і начальницького складів Державної пенітенціарної служби України, органів внутрішніх справ, служби цивільного захисту і Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України). Досліджено об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону таких проступків.

Ключові слова: *адміністративний проступок, юридичний склад, об'єкт, об'єктивна сторона, спеціальний суб'єкт, суб'єктивна сторона.*

Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) містить значну кількість статей, що стосуються адміністративної відповідальності таких спеціальних суб'єктів, як військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового і начальницького складів Державної пенітенціарної служби України, органів внутрішніх справ, служби цивільного захисту і Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Адміністративний проступок, учинений такими спеціальними суб'єктами, розглядається як протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність спеціального суб'єкта, який наділений як основними ознаками суб'єкта правопорушення, так і характеризується додатковими ознаками, що зумовлюють особливості притягнення до відповідальності. З метою системності дослідження такі особливості доцільно розглядати за допо-

могою аналізу елементів юридичного складу адміністративного проступку.

Склад адміністративного правопорушення, особливості адміністративно-правового та адміністративно-процесуального статусів суб'єктів таких правопорушень, у тому числі й спеціальних – військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, розглядались у працях В. Б. Авер'янова, С. Т. Гончарука, Л. В. Ковалю, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, О. В. Кузьменко, А. Ф. Моти, О. І. Остапенка, М. М. Прохоренка та інших науковців. Проте часті та подекуди несистемні зміни законодавства, неоднаковість застосування юрисдикційними органами одних і тих же норм адміністративно-деліктного права зумовлюють потребу ґрунтовного наукового дослідження юридичного складу адміністративних проступків, суб'єкти яких наділені спеціальним статусом.